

Jaroslav Slezák

Němčičští v první světové válce

Před první světovou válkou měly Němčičky na Hustopečsku kolem 800 obyvatel (dnes asi 600). Válečných akcí přímo na frontě se zúčastnilo kolem 100 němčičských mužů. Někteří padli, druzí prožili zajetí, další vstoupili do legií a jiní dost možná zůstali žít v místě, kde byli zranění a ošetřováni. Informace o některých němčičských vojácích se zachovaly (viz následující text), o jiných nám nezůstaly písemné ani ústní zprávy.

Dnešní potomci účastníků bojů o svých předcích neví téměř nic. Uvedená práce je proto i způsobem, jak uchovat vzpomínku na ty němčičské občany, kteří se podíleli na vzniku samostatné Československé republiky. Je rovněž i uctěním památky prof. Františka Šlancara, němčičského rodáka, syna ruského legionáře, středoškolského profesora a zároveň nejmladšího velitele sokolské župy v ČSR. Jeho poznámky z besed s jednotlivými účastníky bojů nebo s jejich rodinnými příslušníky jsou vedle obecní kroniky jedním z pramenů, z nichž bylo čerpáno při zpracování vzpomínek obyvatel Němčiček, kteří prošli boji první světové války.

František Šlancar (1908–1978) působil jako středoškolský profesor ve Zlíně a ve Strážnici. Byl dokonce třídním učitelem Marie Kudeříkové, za druhé světové války činné v protinacistickém odboji a popravené nacisty. Prof. Šlancar byl učitelem francouzštiny a tělocviku. Jako zapálený propagátor sokolských myšlenek se stal vedoucím župy Československé obce sokolské a v této funkci byl spolu s dalšími činovníky Sokola přijat na Hradě prezidentem Masarykem.

Pro svoji činnost v Sokole, hlavně však pro prosazování demokratických myšlenek byl stíhán oběma totalitními režimy. Pronásledován a vězněn byl nacisty za protektorátu, ještě hůře se mu pak vedlo v době po vítězství komunistů, kteří ho poslali do vězení třikrát – celkem na sedm let. Protože osud má rád ironii, trávil prof. Šlancar část svého trestu v Leopoldově s Dr. Gustávem Husákem.

První světová válka v zápise z obecní kroniky

V noci 1. srpna 1914 přijeli ke starostovi obce jízdní poslové s mobilizačními vyhláškami, které měly být ihned vylepeny. Podle nich museli do 48 hodin nastoupit ke svým vojenským útvarům všichni muži od 24 do 38 let. Válka pak postupně nabývala netušeného rozsahu, takže již v září 1914 byly povolány další ročníky do 42 let. Během následujících let nastupovali muži od 18 do 50 let. Z Němčiček se války zúčastnilo přes 100 osob. Ženy, starci a děti stěží doma zdolávali těžké práce na polích. Úřady vyžadovaly dobré zpracování půdy a nařizovaly i druhy plodin, které se musely pěstovat. Vládní nařízení se stupňovala ve své krutosti. Tak např. 21. 6. 1915 byly zabaveny veškeré obiloviny ve prospěch státu a ze své sklizně si mohl každý zemědělec ponechat pouze 400 g obilí na osobu a den. Dne 29. července 1917 byla denní dávka snížena pouze na 200 g.

Protože se ustavičně stupňovala nouze, především ve městech, obyvatelé měst příjížděli stále častěji na venkov, aby si tam tajně nakoupili potraviny. Takto vznikl řetězový obchod a překupníkům se začalo říkat „keťasi“. Za některé plodiny nabízeli ceny až desetkrát vyšší, než byly ceny úřední. Obdobně jako u polních plodin tomu bylo u živočišných výrobků. Většina dobytka byla odvezena na nucené dodávky. Brzy se pocítoval nedostatek masa i mléka a mléčných výrobků. Bída, která stále stoupala, se nejvíce dotýkala bezzemků a městskeho proletariátu. Úřady vydávaly různé pokyny pro úsporu pokrmů, např. na kukuřičný chléb; doporučovaly krmit dobytek rákosem a lesními plody. Stejně strádali i vojáci, kteří v posledních dvou letech oblékali šaty tkané z kopřiv, jedli kukuřičný chléb, řepu, lebedu a mladý jetel.

Z míst, kde zuřila válka, utíkalo obyvatelstvo do vzdálenějších krajín. Do Němčiček se tak dostala jedna polská rodina, která žila v domě č. 170, několik obyvatel z okolí Terstu

bydlelo v č. 137. Mimo těchto utečenců bylo k našim sedlákům do Němčiček přiděleno na práci 10 zajatců, kteří bydleli společně v domě č. 25. Pocházeli z Itálie a z Makedonie.

Na jaře roku 1918 se dal již tušit blížící se konec války. Protože se stupňoval počet dezerterů, přicházely i do Němčiček četnické oddíly, které vesnici obstoupily a pořádaly hon na zběhlé vojáky. Před koncem války byli však téměř všichni vojáci již doma. Zpráva o konci války a vzniku samostatného státu se dostala do Němčiček 29. října 1918 a byla radostně přijata. Mnozí občané se vypravili do Brna, aby viděli jásající davy ozdobené trikolórami. *[Ze zápisu prvního kronikáře obce Ludvíka Sadílka (1899–1958).]*

První světová válka v zápiscích prof. Františka Šlancara

Bylo 26. června 1914, když byly v naší obci vyvěšeny vyhlášky o mobilizaci. Těmi se oznamovalo, že Rakousko-Uhersko vypovídá válku Srbsku. Po vesnici začal chodit místní bubeník a vyhlášoval, že během 24 hodin mají nastoupit vybrané ročníky mužů ke svým vojenským útvarům. Ten den jsme doma zrovna mlátili cepy obilí. Kolem nás šlo několik povolanych. Mezi nimi byl i strýc Sláma, který říkal: „Neplačte, za týden jsme doma. Srby utlučeme čepicemi.“

Všichni šli pěšky do Bořetic na vlak. Většinou byli zamlklí. Po jejich odchodu ten den v dědině již nikdo nepracoval. Zdálky jsme je ještě slyšeli, když si cestou začali společně zpívat „Loučení, loučení, jak je to smutná věc, když se mají rozloučiti a od sebe odejít – táta a jeho děti.“ Trochu více kuráže si dodávali písničkou „Červený šátečku kolem se toč, máme jít na Srba, nevíme proč“.

Když jsem se nad tím později zamýšlel, viděl jsem, že naši rukující lidé byli většinou národnostně uvědomělí. Často jsem o tom s mnoha sousedy mluvil a shodli jsme se, že to byli učitelé naší české školy, kteří je vychovávali v národním duchu. V Němčičkách to byli učitelé Chytil, Gryc a řídící školy Vik. Ti učili mládež naší vesnice českým dějinám, učili k české knize a hráli s nimi české divadlo v Hájku. Tam bývalo dostaveníčko celé vesnice, ale i vesnic okolních. Zásahu na šíření vlasteneckých nálad měli i naši studenti Stanislav Benda, Jan Hycl, synové ředitele Vika a jeho dcera.

Pro naši obec bylo velké štěstí, že v této době byl starostou Antonín Benda (1901–1919, 1923–1927, v roce 1924 vítal coby předseda starostenského sboru v Hustopečích prezidenta T. G. Masaryka – pozn. autora), člověk sečtělý a podporující probouzející se český život. To mu vyneslo nepřátelství faráře Matěje Hágena, který tomuto národnímu probouzení nepřál, protože v něm viděl ohrožení svého postavení na vesnici. (Sám přitom pocházel z české rodiny a jeho sestra se uvědoměle zúčastňovala všech českých akcí v Hustopečích a okolí.)

Po vypuknutí války začali naši lidé číst i české noviny, ve kterých se dozvěděli, že existuje jakási strana socialistická. Pan farář při kázání před socany varoval. Dokonce odmítl pohřbít Jana Bendu pro socanství, takže ten měl pohřeb bez kněze. Důsledkem toho bylo, že jednou v podvečer dostal při cestě pod lesem Ochůzky několik po hubě. To se pak stalo námětem jeho dalšího kázání, kde upozorňoval, že i u nás jsou lidé natolik zpustlí, že dokáží sáhnout na zástupce božského.

K atmosféře té doby: Z vyprávění vím, že starosta Benda si kdysi pozval do kanceláře stárky a řekl jim, že v neděli přijdou do Němčiček z Brna Sokolové. Domluvil s nimi, že děvčata napečou koláče, chlapi si vezmou víno, všichni se oblečou do našich krojů a půjdou na křižovatku před Němčičky, odkud účastníky výletu přivedou do vesnice. Farář Horních Bojanovic zakázal, aby šli přes Bojanovice. Tak poznali naši občané sokolský kroj, a hlavně sokolský život.

Jindy zase na opačném konci vesnice byli stejně vítáni Sokolové z Klobouk. Starosta Benda tak měl zásluhu i na tom, že po založení Sokola ve Velkých Pavlovicích tam chodilo po večerech cvičit i několik našich chlapců. Nejdéle chodil cvičit Albert Komárek a jeho bratranec Václav Komárek. Pan farář Hágen jednou při kázání varoval matky, že budou mít velký hřích, když to synům dovolí.

Když se pak měl v červenci konat Sokolský slet v Brně, starosta rozhodl poslat do Brna na obecní útraty 20 chlapců, aby viděli cvičení Sokola a založili pak Sokol i u nás. Slet se však nekonal, pro zabití následníka trůnu.

Všechno to bylo příčinou, proč většina našich mladých mužů šla na vojnu s odporem a proč bylo z jejich řad hodně legionářů a dezertérů.

Ať nastane jakákoliv doba, je třeba vážit si těch obětí, které přinášeli pro osvobození našeho národa z habsburského otroctví. Nevěděli, jak válka dopadne, nevěděli, co bude s námi doma, zda se s námi shledají. Co by se s nimi stalo, kdyby svůj boj prohráli, a co by bylo s námi doma?

(Pozn. autora: Původní text byl pro potřeby článku zkrácen. Poznámky prof. Šlancara je třeba chápat v duchu atmosféry doby, kdy církev římskokatolická byla považována za jeden z pilířů nenáviděného Rakouska-Uherska. Patřilo k době, že mladí pokrokoví lidé se posilovali na těle i na duchu v sokolském hnutí a mnozí z nich také po vzniku samostatné ČSR přestoupili do nově založené církve československé husitské. Stejně tak i František Šlancar.)

První světová válka v příbězích němečických vojáků

Výpovědi samotných účastníků války, povoláných bojovat za císaře pána, a poznámky z besed s nimi, zachycené prof. Šlancarem – tištěny kurzívou.

(Pozn.: redakčně zkráceno)

Hynek Bezoušek

narozen v Němčičkách, dezertér

Přestože narukoval na frontu, byl Hynek Bezoušek většinou doma. Četníci pro něho chodili velmi často. Když se jim ho jednou podařilo chytit, svázali ho a odvezli k pluku do Vídně. Tam byl nějakou dobu ve vězení a zatím jeho pluk odejel na frontu. Věděl, že po odezení trestu ho čeká transport na bojiště, a proto šel z Vídně pěšky domů. Později se zase do Vídně vrátil, dali ho do vězení – a tak se to stále opakovalo. Jeho běžná dávka vězeňského pobytu byla několik měsíců.

Při jednom takovém pobytu doma na delší „dovolené“ k nim přišli do domu brzy ráno četníci. To když Hynek ještě spal. Manželka jim otevírala a hned u vrat tvrdila, že manžel už odejel na vojnu. Začali dělat prohlídku na půdě, ale nic nenašli. Paní Bezoušková je prosila, aby se chovali slušně a moc nekřičeli, že ve světnici leží v posteli její stará a těžce nemocná matka. Oni do světnice jen nahlédli, a když viděli v posteli ležet maminku, šli ještě hledat po dvoře, ale bez výsledku.

Jakmile odešli, „maminka“ rychle vstala, oblékla se a po Novosádech se běžela schovat do lesa. Při běhu už nepotřebovala šátek, kterým byly schovány vousy. Po této události se Hynek Bezoušek na frontu už vůbec nedostal. Hlavní náplní jeho práce pak bylo líčení ok na zajíce, aby mohl zásobovat skryté dezertéry potravou.

Václav Bezoušek

narozen 22. 9. 1898, Němčičky č. 68, dezertér

Po vyučení krejčím nastoupil jako dělník u českého krejčího Svobody v Hustopečích. Koncem roku 1916 byl odveden a začátkem roku 1917 narukoval k 24. pěšímu pluku ve Vídni. Po základním výcviku odejel do Innsbrucku a tam byl přidělen k 81. jihlavskému pěšímu pluku, který se právě vracel po těžkých ztrátách z fronty – přežila pouhá třetina vojáků.

Když jsme po dvou měsících dali dohromady jakýsi vojenský útvar, jeli jsme na italskou frontu, ale v 11. ofenzivě jsme utrpěli velké ztráty. Stejně to dopadlo u Bergolapsu, Piaca

i jinde. Začátkem prosince 1917 v bitvě o Grapo jsem byl zraněn. Odvezli nás do Trientu, ale museli jsme rychle uvolnit místo pro čerstvě raněné, a tak nás zavezli do Innsbrucku a pak do Českých Budějovic. Nakonec náš celý vlak přijel do Terezína v Čechách. Tam jsem se léčil asi do poloviny ledna 1918 a odtud jsem jel na doléčení do Vídně. Potom jsem ještě dostal šest týdnů zdravotní dovolené.

Nějak se mně však doma zalíbilo, a tak jsem si dovolenou prodloužil o 14 dní. Po příjezdu do Vídně jsem se doslechl, že budu zavřený nejméně 14 dní a pak že pojedu do Jihlavy. Už jsem měl vystavené papíry, ale rozhodl jsem se jet domů. V naší obci jsem se sešel s Janem Pernicou, Františkem Hyclem a Janem Kopřivou, kteří přijeli načerno domů již dříve. Doma jsme byli asi dva měsíce, když k nám někdy v dubnu přijela četa vojáků a četníci z Velkých Pavlovic (Dřimal, Sládek a jejich vedoucí z Hustopeč). Zrovna jsem ležel s bratrem Josefem na půdě. Četníci dělali v místnostech velkou prohlídku, ale rodiče stále tvrdili, že jsem odejel k pluku do Vídně již před týdnem. Starosta, který je musel doprovázet, uviděl na mlatě žebř na půdu, a tak tam poslal vojáky. Ti přivedli mého mladšího bratra Josefa. Když pak starosta řekl, že mě viděl včera doma, vlezli četníci na půdu znovu a našli mě ve slámě. Odvedli mě do obecní kanceláře, kde jsem se setkal s Janem Pernicou a Janem Kopřivou. Za nějakou chvíli přivedli i Hycla. Všechny nás svázali dohromady a pěšky nás vedli do Bořetic. Odtud jsme jeli vlakem do Hodonína, kde nás rozdělili. Jan Pernica jel svázaný do Segedinu, Jan Kopřiva do Brna, já a František Hycl jsme jeli i s četařem k 24. pěšímu pluku do Vídně.

Ve Vídni se nás četař ptal, jak to máme daleko do kasáren. Když jsme mu řekli, že je to asi dvě hodiny pěšky, rozhodl, že pojedeme elektrikou. Výhodou bylo, že četař ve Vídni nikdy nebyl a nevyznal se tam. Dojeli jsme na předposlední stanici před kasárnami a pak jsme šli oklikou kolem domu pana Tůmy, který měl za manželku Herzánovou z Němčiček. Společně jsme ho navštívili. Dobře nás pohostil jídlem i vínem. Když už jsme měli náladu, postavil si četař pušku za dveře. Pak někdo otevřel dveře do dílny, kde pracovalo v květinářství asi 16 mladých děvčat. Četař vešel do dílny, procházel kolem děvčat a vesele se s nimi bavil. Já jsem mu schoval pušku do umývárny a s kamarády jsme utekli k dalším známým Reichartům. Tam jsme přiznali, co jsme provedli, a oni nás nechali doma přespat. Peníze jsme sice žádné neměli, ale ráno jsme šli na nádraží. Jak se rozjížděl vlak na Brno, proběhli jsme stráží a naskočili do vlaku bez jízdenek. Šťastně jsme dojeli až do Zaječí. Tam jsme přestoupili na lokálku a už jsme se viděli doma. Když vlak vyjížděl ze stanice ve Velkých Pavlovicích, naskočili do něj na poslední chvíli četníci, kteří nás včera zatýkali v Němčičkách. Co dělat? Jak v zatáčce lokálka zpomalila, vyskočili jsme a šli pak přes Skalice domů. To už byl večer. U nás doma byli všichni v kuchyni a hráli na gramofon. Oznámili jsme, co se stalo a rychle jsme odešli na noc do blízkého lesa Ochůzek.

Doma jsme byli asi tři měsíce, když jsem potkal Matěje Čermáka. Ten byl také načerno doma. Žádal mě, abych k němu přišel a něco mu ušil. Šel jsem po silnici okolo Opršalů, zrovna když Hynek Veselý mlátil velkou mlátičkou obilí. Do dědiny přišli četníci a ptali se ho na dezertéry. On jim řekl, že zrovna jeden z nich, Václav Bezoušek, šel k Čermákovi. Ten, když oknem viděl, že dvůr je plný četníků, chtěl dveře zamknout, ale to už je jeden z nich otevřel. Čermák chtěl vyskočit oknem, ale četník ho strhl nazpět a chvíli spolu zápasili po kuchyni. Já jsem se hned na začátku schoval za dvorní dveře a myslil jsem, že mě nenajdou. Ale při tom přetahování někdo kopl do dveří a ke své velké radosti měli četníci dezertéry dva. Svázali nás a odvedli do obecní kanceláře.

Po kratších ceremoniích nás dobře svázali a kancelista nás vedl humnem do Hustopečí a skončili jsme ve věznici okresního soudu. Za tu sobotu nás bylo zatčeno celkem asi 30. V kobkách bylo velmi dusno a nám se zdálo, že to v tom vedru nevydrtíme. Proslili jsme strážné, aby nás chvíli pustili na vzduch. Na nějakou chvíli nás na dvůr pustili. Pak přišla bouřka, což nám dost pomohlo v plánech na útek. Když nám strážný přinesl večeri, bratři z Řičan ho odzbrojili a zavřeli i s kuchařem. Zdolali jsme dvoje dveře a dali se do běhu kolem českého Národního domu až do Kurdějova a teprve odtud domů. Ještě jsme zdálky slyšeli, jak v Hustopečích troubí poplach. Celí promočení jsme došli někdy kolem půlnoci nad Němčičky.

Čermák se rozhodl, že půjde domů a schová se do své tajné skrýše v domě souseda Vavřína Kopřivy, kde pak proležel mnoho dní a nocí. Já jsem šel humnem do domu Petra Šedy. Pes strašně štěkal a já jsem měl strach, aby hajný Šeda nevyšel ven a nakonec mě nezastřelil doma, když už se mně to nestalo na frontě. Vlezl jsem za jeho synem Blažejem, který spával v letní kuchyni. Blažeje jsem vzbudil a poslal ho k nám pro suché civilní šaty a prádlo. Strýc Šeda se však strašně bál, že by mohl být potrestán za ukrývání dezertéra, proto jsem musel ráno odejít.

Šel jsem na Hrubé Odměry, kde jsme měli sraz s Čermákem. Po jeho příchodu jsme šli do lesa Zázmoníků (les v katastru obce Bořetice – pozn. autora), kde již bylo asi 30 dezertérů od nás. Tady byly stanovené pravidelné hlídky, které chodily lesem a pozorovaly okolí. J. Štavíková, která jezdila s kravami do Zázmoníků na krmivo a na polní práce, nám vozila jídlo a prádlo. Četníci a jejich pomocníci se neodvažovali k našemu prostoru přiblížit. Po nějaké době do Zázmoníků přišli i dezertéři z Kobylí. Při tom množství, kolik nás pak bylo, si už nikdo netroufl jít nás hledat. Pamatuji si, že tam byli Jan Vejvančický, Matěj Štavík, Jan Pernica, Hynek Bezoušek, Jan Čermák, Josef Pokorný, Jan Suský, Viktor Průdek, Ambrož Rozínek, Václav Opršal, Josef Kobliha, Štěpán Prokeš, Matěj Horák, František Komárek, Josef Šlancar, Jan Kopřiva, František Hycl, Jan Průdek, Rudolf Procházka a Václav Průdek.

Po nějaké době jsme pak již chodili domů i pracovat, ale hlavně pro jídlo. V lese jsme zůstávali až do konce války.

Když konečně nadešla naše svoboda, jeli se do Hodonína dobrovolně přihlásit do nové československé armády. Z Hodonína pak do Břeclavi na velitelství, které bylo u nádraží v hotelu U Fialů. Tam byli odzbrojováni vojáci, kteří se vraceli do Rakouska. Nově se tvořící vojenské jednotky obsazovaly Břeclav, Poštornou, Sedlec, Mikulov a dále obce až k Jaroslavicím. Velitelem byl major Cyril Hluchý z Moravské Nové Vsi.

Druhý prapor této Slovácké brigády vyšel asi z Židlochovic přes Věstonice, Dunažovice a do Mikulova. V tomto prostoru kladli Němci větší odpor. Při střetech bylo několik členů tohoto praporu zabito.

Jan Čermák

narozen 7. 5. 1900, Němčičky č. 4, dezertér

V lednu 1918 jsem byl odveden a hned jsem narukoval k 99. pluku do Znojma. Po sedmiměsíčním útvaru jsem dostal zemědělskou dovolenou. Domů mně však přišel telegram, abych se k útvaru vrátil o týden dříve, ale já jsem dovolenou vyčerpal podle původní úmluvy.

Po návratu do Znojma mě hned zavřeli. Pro stejný přestupek byli se mnou zavřeni Sojka a Jaborník z Velkých Pavlovic a Brožek ze Staroviček (jeho bratr byl hejtmanem). V arestu jsme se domluvili, že společně utečeme. Z dřevěného baráku jsme se snadno dostali podkopáním. Pak jsme šli na první železniční stanici a vlakem jeli až do Břeclavi. Odtud jsme pěšky pokračovali do Podivína. Brožek si vzal pušku a my jsme šli před ním jako eskorta. Lidé, kteří nás potkávali, mu nadávali. V Podivíně už se nám situace zdála bezpečnější, tak jsme znovu nasedli na vlak a jeli do Zaječčí. Pak už šel každý sám svou cestou domů.

Doma jsem zůstal až do konce července. Přišli mě navštívit také kamarádi ze Staroviček Brožek, Buchta a Ovisek. Byli totiž upozorněni, že pro ně přijdou vojáci, proto se chtěli skrýt v Němčičkách. Společně jsme se procházivali po vesnici a bavili s děvčaty. Když jsme jednou došli až ke hřbitovu, vyběhlo z Vejvozku asi 40 vojáků s puškami a pochytili nás. Svázané nás pak odvedli do obecní kanceláře v domě Opršala. Ráno nás svázali všechny čtyři dohromady a jeden voják nás vedl na nádraží. Přemluvit se nedal a my sami jsme se rozvázat nedokázali.

Odvezl nás v nákladním vagóně do Hodonína, kde byla vojenská věznice. Několik vojáků už tam bylo a další postupně přiváděli. Až nás bylo kolem padesáti, nahnali nás do vagónu a za doprovodu stejného počtu vojáků a jednoho důstojníka nás dopravili do Tridentu.

Dali nám pušky a okamžitě jsme šli na frontu. Moc jsme toho ale nenastříleli. Tam jsem se setkal s Martinem Kuchyňkou a vyprávěl mu, jak nás v jeho domě u hřbitova vojáci pochytili. Martin padl asi čtyři týdny před koncem války.

Asi za dva měsíce jsem dostal telegram, že mně zemřela matka. Na pohřeb jsem dostal dovolenou, ale stejně jsem dorazil s týdenním zpožděním. Před odjezdem mě nadporučík řádně poučil, co by bylo, kdybych se nevrátil. Jenomže já jsem opravdu doma zůstal. Bydlel jsem v domě Tomáše Bystřického a přečkal jsem tam až do konce války.

Jan Hádlík

narozen 1886, Němčičky

Zemřel v nemocnici na následky zranění.

Petr Hádlík

narozen 20. 2. 1898, Němčičky č. 18, dezertér

Byl jsem odveden v roce 1916 a 11. května jsem narukoval k 99. pluku do Znojma. Spolu se mnou narukoval Václav Kuchyňka (1898), Matěj Horák a František Strítecký (ten byl přidělen k náhradnímu praporu). S výcvikem jsme skončili již v září a hned byl sestavován pochodový prapor z dobrovolníků. My Češi jsme se nehlásili. Proto nás v říjnu nechali nastoupit a byli jsme odpočítáni k pochodovému praporu pl. 24. Do tohoto praporu se pak ze strachu přihlásil i Matěj Horák.

Vezli nás vlakem přes Břeclav, Ostravu až do ruského Polska k Cholmu. To bylo asi 100 km před frontou. Tam ještě pokračoval výcvik. Do vagónů jsme znovu nasedli 2. února 1917 a jeli jsme do Kovelu, kde nás přidělili k pěším plukům. Šlo o pluky, které měly ztráty, a my jsme je měli doplnit. V okolí Kovelu byli volynští Češi. Každý z našich pluků měl asi 6 km fronty.

Václav Kuchyňka se dostal k II. praporu, který byl v zákopech. Všude v té době bylo plno sněhu a terén hodně prosákl vodou. V této situaci se zákopy nedaly kopat, ale musely se stavět na zemi z drnů, kamenů apod. Aby se nemuselo chodit po vodě, pokládaly se na zem trámy. Když pak začalo tát, bylo všude tolik vody, že stravu nám museli vozit na lodkách. V té době se mnou byl u pluku i Josef Benda a Antonín Pokorný. Začátkem června k nám byl přiveden i Matěj Čermák, který se schovával doma, ale chytili ho.

Už nevím, kdy to bylo, ale najednou jsme z ruských zákopů uslyšeli harmoniku a zpěv. To v Rusku vypukla revoluce. Nastalo sbratřování mezi ruskými a rakouskými vojáky. Po krátké době bylo ruské vojsko vyměněno a nastoupili Čerkezi a Turkeštánci. Ti obnovili staré nepřátelství, a hlavně palbu.

Asi polovina důstojníků v rakouské armádě byli Češi. Někteří snad souhlasili s Rakouskem, ale většina byla proti. Vzpomínám si, jak náš hejtman Pospíšil dostal za úkol přesvědčovat nás, abychom upisovali na válečnou půjčku. Říkal, že on sám nic nemá, tak upisovat ani nic nemůže. Takže celkový výsledek podle toho vypadal.

Věděli jsme, že se někde před námi odehrála bitva u Zborova a že jsou tak proti nám Češi. To na nás mělo velký vliv. Jestliže Němci konali službu velmi svědomitě, my jsme ji konali ledabyle. Panovala mezi námi pasivita. Byli jsme proto hlídáni, abychom se nedostali do styku s ruskými vojáky. Nad naší frontou často létala ruská průzkumná letadla a my jsme měli za úkol na tato letadla střílet. Vystříleli jsme hodně nábojů, ale výsledky byly špatné. Stříleli jsme totiž bez míření.

V červenci 1917 jsem dostal krátkou dovolenou. Začátkem září pak byla celá naše divize odvolána a na naše místa nastoupila německá (říšská). Naše byla poslána na italskou frontu. Šli jsme přes Karpaty, Budapešť a Chorvatsko. Do Lublaně jsme došli začátkem října 1917. Terén, kterým jsme procházeli, byl velmi zničený. Cestou jsme potkávali hodně zajatých italských vojáků. Na italském území byly zákopy vybetonovány a silnice na naše zvyklosti velmi

dobré. Nemohli jsme pochopit, proč se Italové vzdali. Vesnice byly opuštěné, nacházeli jsme v nich zásoby jídla a plné nádoby dobrého vína, které jsme si nabírali do šálků. V některých sklepech byly sudy plné, v jiných poškozené, aby víno vyteklo, takže byly i takové, které byly metr vysoko vínem zatopeny. Německá vojska ale dostávala víno přidělené od důstojníků, sám si je nikdo brát nesměl. V domech bylo také plno šatstva, a tak jsme se převlékali. Blůzy s výložkami jsme však museli mít svoje – rakouské. Rovněž masa jsme dostávali hodně, bylo rekvírováno.

Postupně se naše divize blížila k Alpám. V horách jsme se už setkávali s místními obyvateli. Cestou jsme odhazovali střelivo, a to i dělostřelecké. Pod horou Monta Gropo jsme zjistili, že ji mají Italové obsazenou. Asi 10. listopadu nám každému přidělili náboje, tři granáty, okované boty a hole. Večer nám bylo oznámeno, že o půlnoci začne velká ofenziva na tuto horu. Náš 99. pluk měl doplnit 30. pluk. Za námi byl 8. polní pluk z Brna a 88. polní pluk z Českých Budějovic. Před touto ofenzivou za námi přišel i nový rakouský císař Karel se společností.

Postupně se upravovaly serpentinu a na mulách se naváželo střelivo. Hora Monte Gropo je asi 2 800 m vysoká. Ve výšce zhruba 2 000 m se za námi ozvala mohutná dělostřelecká kanonáda. Ta byla hned opětována z italské strany. Italové byli na každou serpentinu velmi dobře zastrílení a stříleli mimořádně přesně. Mezi prvními našimi padlými byl Petschan – syn zemského velitele v Brně.

Stále na nás křičeli: „Dopředu!“ Když jsme se posunuli asi o 200 m vpřed, zjistil jsem, že umírají kamarádi Kozel z Blučiny a Blaha z Kobylí. Palba byla neustávající. Najednou jsem ucítil něco vlhkého na noze, a tak jsem všechno odhodil a šel dolů jen s holí. Na ošetřovně zjistili, že mám průstřel nohy, ale našťástí jen svalu. Italští zajatci museli snášet rakouské raněné, a bylo jich opravdu mnoho. Při této bitvě padl také Pavel Procházka z Němčiček. Tady jsem se také setkal s Václavem Opršalem z Němčiček.

Po bitvě odvážely celé vlaky naše raněné do Trientu. Tam byla v nemocnici česká lékařka, která ošetřovala jen české raněné. Po ošetření mě odvezli do Salcburku, kde jsem se setkal s Matějem Čermákem. Měl lehký zranění, tak nám chodil nakupovat ovoce. Měli jsme velký hlad a kromě ovoce nic k sehnání nebylo.

Když se ředitel školy v Němčičkách Jan Vik dověděl, kde jsme, hned podal žádost, aby nás přesunuli blíže k domovu. Díky tomu nás převezli až do Hodonína, do soukromé nemocnice továrníka Redlicha. Bylo nás tam něco přes 40. Kamarád Matěj Čermák dostal dovolenou a už zůstal doma. Já jsem dostal jeden den dovolené až 11. května 1918.

V nemocnici jsem byl pak ještě nějaký čas i s Františkem Mikuláškem z Němčiček. Později jsme byli posláni na zotavenou do Znojma, ale místo toho jsme jeli domů. Doma jsme se skrývali s ostatními dezertéry v lese a všude, kde se dalo. Často nás do vesnice přicházeli hledat četníci – kancelista Hebnar (velmi zlý) a četníci Dřimal (také zlý) a Sládek (velmi dobrý).

Antonín Horák

narozen 11. 6. 1893, Němčičky č. 67, ruský legionář

Jsem synem hajného státních lesů. V Hustopečích jsem se vyučil obchodníkem a pak se stal vedoucím v Českém spotřebním družstvu ve vídeňském III. okrese. Můj měsíční plat tam byl 120 korun (dnes asi 12 000 Kč – pozn. autora).

V únoru 1914 jsem byl ve Vídni odveden. Po vyhlášení války jsem vystoupil ze zaměstnání a odešel k rodičům do Němčiček. V srpnu téhož roku mě povolali do armády v Pulje. V našem útvaru bylo 12 Čechů, ostatní byli Slovinci a Němci. Po měsíčním výcviku odešla naše marschkumpanie do Srbska. Dostali jsme se na hranici až Drině (Laznice), která však byla obsazena. Na začátku listopadu docházelo u drátěných překážek k přestřelkám mezi naším oddílem a srbskými vojáky. 5. listopadu jsem byl při jednom z útoků na Srby těžce raněn – utrpěl jsem průstřel plic a v bezvědomí mě odnesli asi 2 km zpět. Na naší rakouské straně bylo asi 500 zraněných.

Druhý den mě přišel prohlédnout lékař. Konstatoval, že mi zbývá jen pár hodin života. Společně s ostatními raněnými jsem byl převezen přes Drinu do Driaku v Bosně. Na ubytovně nás bylo 120, z toho do druhého dne 52 zemřelo. Rakouští ošetřovatelé se ke zraněným chovali dost nechotně. Mezi ošetřujícími byli i tři Srbové, kteří se mně věnovali víc. Až po několika dnech se zjistilo, že mám v plicích kulku, a tu se podařilo vytáhnout. Po zákroku jsem byl převezen do Diakova na ošetrovnu v biskupském paláci. Ošetřovateli byli pro změnu Chorvati.

Po částečném vyléčení jsem byl v únoru poslán na měsíční rekonvalescenci do Pulje, což byla námořní dělostřelecká pevnost. Dne 25. března 1915 jsem byl znovu nasazen na frontu, a to do Bardějova. Z města šla naše jednotka pěšky přes lázně do vesnice Čierná. Druhého dne brzy ráno nás napadli Rusi a z přibližně tisíce vojáků nás zůstalo jenom něco kolem šedesáti. Ostatní padli nebo byli zajati. Po tomto boji jsem měl pětkrát prostřelený batoh. Při rychlém ústupu jsme se setkali s českými pluky, a to čáslavským (asi 12.) a 28. pražským. Ti všichni se už domlouvali, že se dají zajmout. To organizovali sami čeští velitelé. Můj hejtman mě však varoval, že pokud se přidám k českým plukům, budu zavřený.

Někdy koncem března 1915 přešel celý 28. pražský pluk i s hudebním doprovodem do zajetí. S nimi šlo i hodně vojáků čáslavského pluku. My jsme byli asi měsíc zakopaní nad Bardějovem. Když rakouské velení vidělo, že proběhlá dezerte českých vojáků má na Rakušany špatný vliv, naložili nás a odvezli do Bukoviny (Stanislavovo), kde námi posílili 54. pluk olomoucký.

Jako spojka jsem byl jednou pověřen předat hlášení do štábu. Při plnění úkolu mě zasáhla střela do pravé nohy a zůstal jsem ležet v polní brázdě. Kousek přede mnou ležel raněný Čerkez. Po skončení přestřelky se objevila sanitní služba, ale odmítla mě odnést, že nejsem z jejich pluku. Až když jsem ukázal na svůj plný batoh, teprve mne přenesli do nejbližší chudé vesničky. Ta byla na první pohled pustá. Teprve kolem půlnoci se objevili místní lidé, vzali mě do domu, položili na slámu a podali mně trochu kukuřičné kaše. Ráno pak přišla ruská hlídka, odzbrojila mě a v poledne jsem byl s dalšími dvaceti raněnými odvážen koňskými povozy do Ruska. Během cesty se nad námi pohyboval rakouský pozorovací balon a z něj na nás stříleli.

Ve Stanislavově byli všichni ranění přeloženi do vagónů a odvezeni přes Kalugu a Kyjev do Charkova. Tam jsme byli tři měsíce v nemocnici. Rusové se k nám po celou dobu chovali slušně. Po částečném vyléčení jsme byli převezeni k doléčení do Moskvy do sběrného lágru (puntu). Po skončení léčby bylo asi 3 000 vojáků odvezeno do Záporože Kamenskoje (pozdější Dněpropetrovsk – pozn. autora) na práci ve velkých železárnách. Já jsem tam navážel do pecí koks a rudu. V tomto místě jsme si všichni stěžovali na špatné podmínky, hlavně na množství těžké práce.

Po čase se čeští vojáci začali hlásit k „starodružiníkům“, což byli vlastně první legionáři. To bylo koncem roku 1915. Protože mi stále po prodělaném zranění dělalo potíže chodit, byl jsem prozatím ustanoven prodavačem v závodním konzumu. Tam jsem se měl poměrně dobře – plat jako civil, šaty pěkné, bydlení ve městě, a hlavně dobré jídlo. V listopadu 1917 jsem se přihlásil do legií. Narukoval jsem do Žitomíru, kde mě čekal dvouměsíční výcvik a přiřazení k 1. záložnímu pluku. Odtud jsem šel spolu s dalšími legionáři 5 km pěšky do Kyjeva.

Když Němci a bolševici uzavřeli mír, museli jsme rychle ustoupit k Bachmači. Tam jsme svedli s Němci těžké boje. Chtěli se totiž zmocnit tohoto důležitého železničního uzlu, čímž by odřízli legionářským jednotkám ústupovou cestu. Štěstí stálo na naší straně, a proto jsme mohli ustoupit směrem k Uralu. Dostal jsem se do Penzy, kde byl velitelem generál Kroutil. V Penze začali agitovat mezi českými vojáky ruští komunisté. Některé legionáře, a zvláště zajatce, se jim podařilo získat. Bolševici nám nechťeli povolit cestu domů přes Sibiř. Pro nás bylo nesmírně důležité obsazení obou nádraží v Penze, abychom pak mohli postupovat na Samaru, kde byl sklad munice. Tam se pak začalo s organizováním českých jednotek.

Další naše cesta vedla přes Čeljabinsk do Omsku, na podzim pokračovala dál přes Citu, Nikolajsk, Usurijsk až do Vladivostoku, kam jsme přijeli v únoru roku 1919. Byli jsme

ubytování v pevnostech u moře. Až 23. dubna 1919 nás přijali na loď Deutschland. Při další cestě jsme měli zastávky v Hongkongu, Singapuru, Kolembe Adenu, Port Saidu a 10. června 1919 jsme se vylodili v Terstu. Do Prahy nás pak dopravil maltézský Červený kříž. Tady jsme byli ubytováni v kasárnách na Pohořelci a po měsíční dovolené jsme byli všichni demobilizováni.

Snad bych ještě dodal, že jsem byl četařem a měl jsem žold 700 franků francouzských, což mně úplně stačilo, a ještě jsem ušetřil. Do legií jsem vstoupil dobrovolně, protože jsem těžko snášel nadřazenost Němců. Zásobování potravinami bylo většinou dobré, a to přes skutečnost, že jsme byli v cizí zemi, kde byl nedostatek potravin. Dostávali jsme cukr, marmeládu, máslo, sýry a uzeniny. Hodně záleželo na kuchařích. Někteří dokonce dělali zákusky z lístkového těsta. Pokud jsme měli potraviny od obyvatel, vždy jsme je poctivě platili. Jako správce skladu jsem dbal na to, aby se dostávalo všem stejně. Někteří důstojníci se i oženili a mnohé jejich manželky byly vybíravé. Na to jsem se však neohlížel, dostaly stejně jako všichni. To byl jeden z důvodů, proč jsem stále zůstával jenom četařem. Měl jsem v určité době kuchaře ze Židlochovic, který chtěl rozdávat pytle mouky ženám. Za to jsem ho vyhodil, protože by to bylo okrádání ostatních.

(Pozn. autora: V datování událostí není zaručena jejich přesnost – mohlo dojít k omylu u různých přepisovatelů záznamu.)

František Hrabec

narozen 2. 3. 1887, Němčičky č. 40

František Hrabec byl jako výborný klarinetista členem místní kapely. Na vojně dosáhl hodnosti desátníka. Zpočátku na to byl hrdý a po vesnici se s tím chlubil. Brzy však přijal smýšlení ostatních a spolu s dalšími kamarády z fronty dezertoval. Doma byl asi čtyři měsíce, ale dostal strach, že by jako desátník mohl za dezerci dostat větší trest. Proto zhruba tři měsíce před koncem války odjel na italskou frontu. Tam se sešel s němčičskými kamarády Pavlem Procházkou, Martinem Kuchyňkou a Štěpánem Bystříčským. Všichni tam byli při bojích nahnáni do bažin a utopili se.

František Hycl

narozen 31. 3. 1886, Němčičky č. 83, dezertér

Po nedovoleném opuštění posádky byl František Hycl několik měsíců doma. Vše probíhalo v klidu, jako by ho nikdo nehledal. Až jednoho dne, asi ve 4 hodiny ráno, někdo tloukl na dveře a neopatrný Franta šel bos a ve spodcích otevřít dveře. U dveří stálo několik vojáků a dvůr jich byl plný. Hned ho odvedli na radnici, boty a oblečení mu tam museli donést.

Spolu s dalším dezertérem, Václavem Bezouškem, jej odváděl z Němčiček pouze jediný voják. Tomu hoši utekli a skrývali se opět doma. Hycl se schovával v truhle na obrok pro krávy, do které lezl dírou z komory.

Později si počínal již dost odvážně – běžně pracoval na poli. Dokonce jej při vázání slámy viděl četník Sládek, který šel kolem, na Hycla se však jen usmál a nechal ho pracovat dál. Občas zašel František navštívit kamarády do lesa nebo do Zázmonníků, jinak byl většinou doma. Na vojnu se už nevrátil.

Pavel Koblíha

narozen 15. 2. 1888, Němčičky č. 152, dezertér

Pavel Koblíha utekl z fronty i se zbraní. Když ho přišel zatýkat kancelista Hebnar, Pavel byl šikovnější, namířil na něho pušku a vyzádal si slib, že ho víc nebude pronásledovat. Za to dezertéři nechají žít jeho rodinu.

Jan Kopřiva

narozen 28. 2. 1897, Němčičky č. 161, dezertér
viz Štěpán Prokeš

František Kopřiva

narozen 2. 4. 1894, Němčičky č. 16, ruský legionář
Dle Jana Sadílka padl v tatarské nebo ruské Byrmě.

František Kuchyňka

narozen v Němčičkách, ruský legionář
Po návratu se oženil a odstěhoval do sousedních Bořetic, pracoval v brněnské Zbrojovce. V době nezaměstnanosti přišel o práci.

Václav Kuchyňka (bratr Františka)

narozen 17. 9. 1898, Němčičky č. 137, italský legionář
Václav Kuchyňka byl odveden na jaře roku 1916. Narukoval 11. května 1916 do Znojma k 99. pluku. Vojíní tohoto pluku byli vyzváni, aby se dobrovolně přihlásili k pochodovému praporu, který měl ihned odjet na frontu. V listopadu byl určen odjezd přes Břeclav, Přerov a Ostravu do Cholmu.

Václav Kuchyňka odjel 2. února 1917 do Kovelu, kde byl přidělen k 2. praporu 99. pluku. Tento prapor byl ihned poslán na italskou frontu. V bitvě na Pijavě byl začátkem února zajat a spolu s ostatními zajatci převezen na pontonech na ostrov Asinara Sardegona. S italskými důstojníky se čeští zajatci nemohli domluvit. Pak k nim však přišel důstojník v italské uniformě, který mluvil česky. Každého vojáka se ptal, odkud je. Když slyšel, že z Moravy, ptal se ještě na jméno vesnice. Václav Kuchyňka řekl, že je z Němčiček, a tu k překvapení všech důstojníků povídá, že on také odtud – vlastně jeho žena Anežka, za svobodna Šlancarová. Důstojník byl kapitánem italské armády a jmenoval se Pospíšil. Pocházel z Prahy, ale se svou ženou bydlel ve Vídni. Pospíšil Václava Kuchyňku a jeho kamarády hned pohostil a pak se o ně hodně staral. Konce války se však nedočkal – byl asi posledním padlým na italské frontě.

Václav Kuchyňka po válce pracoval na dráze na úpravě trati Zaječčí–Hodonín.

Václav Mazůrek

narozen 1. 9. 1897 ve Starovičkách, po válce se přiženil do Němčiček, italský legionář

V roce 1915 jsem narukoval k 24. pěšímu pluku ve Vídni. Po krátkém výcviku nás poslali do Bosny proti italským jednotkám. V roce 1917 jsem se zúčastnil 11. ofenzivy proti Itálii, při níž naše vojsko utrpělo velké ztráty. Sám jsem byl zajat a odvezen na Sicílii, kde jsem společně s dalšími deseti zajatci asi tři čtvrtě roku pracoval u sedláka na poli.

Myslím, že to bylo v únoru 1918, kdy pro nás zajatce přijeli italští četníci a odvezli nás lodí do Itálie. V Padue už bylo shromážděno mnoho Čechů. Začali pro nás dělat přednášky o válečné situaci, o uspořádání světa po válce, o tom, že Rakousko-Uhersko pronásleduje Slované atd. Přednášeli nám čeští důstojníci, kteří pak začali s nábořem do legií. Hodně se nás tam přihlásilo. Brzy nám dali italské uniformy, zbraně však zatím ne. Odvezli nás na frontu, kde jsme vykonávali spíše ženijní práce a starali se hlavně o přísun potravin a zbraní. Asi po dvou měsících nás odvezli do tábora Polina. Tady nás konečně vyzbrojili a prodělali jsme výcvik. Po něm jsme se dostali ke švýcarským hranicím a zúčastnili se mnoha menších bojových akcí.

Asi největší bitvu jsme vybojovali v dubnu 1918 proti 7. rakouské divizi. Nás byla též divize. Měli jsme menší ztráty, důležité však bylo, že jsme ukázali Italům, jak se bojuje. Po pěti měsících jsme se dostali k Veroně. Naším velitelem byl generál Graciani. Chtěl s námi uskutečnit ještě jednu velkou ofenzivu, ale generál Štefánik to již nedovolil. Ofenzivy se zúčastnil pouze 39. pluk. Štefánik s námi počítal pro boje na Slovensku.

Asi kolem Vánoc vyrazily naše pluky na Slovensko – tedy 31., 32., 33., 34. a 35. pluk. Jeli jsme přes Rakousko do Českých Budějovic a odtud přes Brno, dále Vlárským průsmykem na Slovensko. V jižní části Slovenska byli Maďaři a mezi nimi dost českých a slovenských agitátorů, kteří nás přesvědčovali o správnosti myšlenek komunismu a žádali nás, abychom se k nim přidali. V krátké době jsme se pak dostali až do Košic. Cestou bylo všude vidět, že Maďaři z tohoto území mnoho odvozlili do Maďarska.

Po skončení válečných bojů jsem se dostal domů asi 13. prosince 1918.

Josef Oslzlý

narozen 11. 3. 1895, Němčičky č. 14

Padl na jaře 1916 v Pripetských bažinách v Rusku. Jeho hrob viděl na vojenském hřbitově Josef Hopjan, který byl v ruském zajetí.

Jan Pernica

narozen v Němčičkách, dezertér

V roce 1917 byl odveden a narukoval do Znojma. Z dovolené se zpět k posádce nevrátil a skrýval se na různých místech. Jednou, když přespával u své matky, přišel do domu četník Dřímál a chytil Jana přímo v posteli. S Dřímálem přišel i radní Veselý, který bydlel naproti, a věděl proto, že Jan je doma. Veselý přinesl řetízky, Jana svázali a odvedli do vězení v Hustopečích. Když ho propustili, musel narukovat, ale za krátkou dobu opět utekl, i když byl hlídán. Do konce války se skrýval v Zázmoníkách.

Jan Petrásek

narozen 1886, Němčičky

Zemřel v nemocnici na následky zranění.

Antonín Pokorný

narozen 11. 6. 1889, Němčičky 150

Antonín Pokorný se vrátil z války jako poslední němčičský voják. Byl u soumarů a po skončení války nešel domů dřív, než měl všechno pečlivě vyčištěno a nakonzervováno. Domů přišel v rakouské důstojnické uniformě, ač byl prostým vojákem, a tu si udržoval v parádním stavu a chodil v ní oblečen ve sváteční dny ještě snad deset let. Svým upjatým vystupováním i způsobem hospodaření byl Pokorný zvláštní němčičskou postavou.

Josef Pokorný

narozen 13. 3. 1896, Němčičky č. 150, dezertér

Za první světové války narukoval na frontu, ale brzy utekl a bydlel u své matky. Byl obuvníkem, a tak chodil vždy večer po domech, vyzvedával boty na spravení nebo je zase spravené roznášel. Za opravu dostával většinou jídlo. V létě bydlel v polní trati Nedbalky v boudě pana Poncra. Byla zděná, vyhloubená v zemi a dala se uzavírat. Tam také boty spravoval, když byli dezertéři více hledáni. Ani na noc pak nedocházel domů, boty mu přinášela i odnášela jeho matka a také mu tam nosila jídlo. Když

začal podzim, vrátil se k matce do malé chaloupky, která stála na kraji vesnice směrem do Velkých Pavlovic.

Jednou, když zase četníci přišli honit dezertéry, zastavili se první u Pokorných. Jožka byl právě doma. Když se četníci objevili v kuchyni, Josef skočil do světničky a zastrčil za sebou závoru. Četníci ho vyzývali, aby otevřel, že jinak vyvrátí dveře. Protože se nedočkali žádné odpovědi, dveře vypáčili, ve světničce však Jožky nebylo. Vylezl okýnkem, které ale bylo tak malé, že musel vytrhnout i okenní rám a i s ním na krku utíkal do dědiny. Hlavně však, že ho nechytili.

Martin Procházka

narozen 8. 11. 1891, Němčičky č. 119, ruský legionář

Martin Procházka byl odveden na jaře roku 1914. Jeho ročník nenastupoval na frontu hned za mobilizace, ale až o nějaký týden později. Přidělen byl k 11. jízdnímu pluku ve Stokravě u Vídně. Zpočátku Procházka simuloval nemoc, ale když mu to bylo prokázáno, musel společně s jinými domněle nemocnými nastoupit na frontu. Byli odvezeni do Haliče, ale protože pro ně neměli koně, nechali je dočasně v záloze.

Dne 7. května 1916 začala velká ofenziva ruského generála Brusilova. Během ní jsme museli nastupovat přímo na frontu a nahrazovat zde značné ztráty. To se odehrávalo na území, které tehdy ještě patřilo Rakousku. Po velké střelbě Rusů jsme viděli, že Rakušané byli vyhnáni ze zákopů. Asi koncem května obešli kozáci naše postavení zezadu a hnali nás na ruské území. Já jsem při útěku zahodil celou výstroj. Jeden kozák se mě ptal na situaci. Když jsem mu všechno vysvětlil, žádal jsem ho o radu, co máme dělat my. Řekl, abychom šli stále dopředu až za dělostřelce, tam že budeme seřazeni a odvedeni do Ruska. V celém tom zmatku jsem se po chvíli zase octl sám. Potkával jsem ruskou pěchotu, žádný si mě však pořádně nevšímal. Konečně jsem se za ty dělostřelce dostal. Bylo tam už mnoho rakouských vojáků. Celý den trvalo naše řazení. Tak jsem se dostal do zajetí, aniž bych si jedinkrát vystřelil z pušky.

Náš odsun do Ruska trval šest dní, a to stále pěšky. V Proskurově jsme pak nasedli do vlaků, které nás odvezly do Kyjeva. Ubytování jsme byli na předměstí v zajateckém táboře Dárnica. Po třech dnech následoval další vlakový transport – až do Oděsy. To už byl červen. Do tamějšího tábora přijeli ruští sedláci a rozebrali si nás na žňové práce. Já jsem u sedláka pracoval až do konce září, potom jsme se vrátili do Oděsy na práci v cukrovaru.

Začátkem roku 1917 za námi přijeli čeští „náborčíci“ a žádali nás, abychom se přihlásili do české legie a bojovali proti Rakousku. Bylo nás tam asi 200 a hned se přihlásilo 70. Okamžitě nám dali legitimace a my jsme se mohli volně pohybovat a pracovat stejně jako ruští občané. Oblečení jsme chodili v civilu, také mzdu jsme dostávali stejnou jako Rusové. Někdy kolem 15. listopadu 1917 jsem obdržel povolání dostavit se k výcviku do Žitomiru k 2. pluku Jiřího z Poděbrad. V Žitomiru jsem pak prožíval ještě i vánoční svátky.

Po průlomu ruské fronty a po podepsání míru v Brest-Litevsku Němci volně postupovali do Ruska a rabovali. My jsme dostali rozkaz ustoupit dál do Ruska. Asi týden jsme šli znovu pěšky ke Kyjevu. Protože jsme měli Němce neustále v patách, vyhazovali jsme za sebou všechny mosty. Za dobré nálady jsme překročili Dněpr a bez bojů jsme se dostali až k Bachmači. Toto důležité místo jsme museli za všech okolností udržet, protože to byla významná křižovatka. Naše legie by se jinak nedostaly dál na Vladivostok. Tento přesun měl být dohodnut i s bolševickou vládou.

Když jsme dorazili do Penzy, Rusové trvali na tom, abychom odevzdali všechny zbraně a nechali si pouze sedm pušek pro celý vlak. Jejich příkazu jsme skutečně uposlechli a pušky odevzdávali. Pěší pluk číslo 1 skládal zbraně asi poslední, legionáři se však vzbouřili a zbraně neodevzdali. Nevěřili totiž, že bolševici dodrží dohodu o volném odsunu do Vladivostoku. Nakonec zabrali zbraně ještě více, než bylo odevzdáno, a tím nastalo nepřátelství mezi námi a Sověty. Ti nařídili odzbrojit všechny oddíly československých legionářů

a znemožnit jim ústupovou cestu. Nastal konflikt mezi Sověty a našimi oddíly po celé magistrále přes Sibiř až k Vladivostoku. Gajdovy oddíly už byly na Sibiři, ale musely se vrátit rychle zpět a pomáhat oddílům v evropském Rusku.

Z Penze jsme ustupovali přes Samaru, Ufu, Zlatoust, přešli jsme přes Ural a přišli až do Čeljabinsku. Za bojů v těchto místech jsem byl u městečka Troisk raněn a pak odvezen do nemocnice v Čeljabinsku. Po několika dnech mě převezli na ošetření do Omsku. V této nemocnici mě navštívil František Kuchyňka z Němčiček.

Odebíral jsem totiž náš časopis Čechoslovák, ve kterém byly zveřejňovány různé zprávy o přesunu pluků. Z dřívější doby jsem věděl, že František slouží u 5. pluku, a když jsem se dočetl, že 5. pluk projíždí Čeljabinskem, poslal jsem lehce raněného spolupacienta na nádraží s prosbou, aby se tam poptal po Františku Kuchyňkovi. A ono se to skutečně podařilo – dva Němčičáci se setkali v Omsku.

Jako rekonvalescent jsem byl pak poslán do Krasnojarska, dále přes Irkutsk na Bajkale, přes Čitu, Mandžusko na Charbin a do Vladivostoku. Tady jsme byli ubytováni ve vojenských kasárnách na ostrovech za Vladivostokem a zůstali zde asi půl roku.

Koncem června 1919 jsme se nalodili na bývalou německou loď *Arscher* a pluli kolem Japonska do přístavu Kobe. Dál jsme pokračovali do Jokohamy, odtud po dvou dnech do Ameriky. Vystoupili jsme v Sant Diegu v Kalifornii a po dvou týdnech pak následovala cesta vlakem asi 6 000 km do Norfolk. Tam jsme v srpnu nasedli na loď, která nás dopravila až do Brestu v jižní Francii. Po týdenním pobytu ve vojenských kasárnách jsme vyrazili vlakem do Českých Budějovic. Zbývala před námi ještě Praha a Němčičky. Tak skončila moje válečná anabáze.

(Pozn. autora: Osudy Martina Procházky byly popsány ve sborníku RegioM 2000–2001 a v samostatné publikaci Legionáři okresu Břeclav [Okresní archiv v Břeclavi se sídlem v Mikulově, 2003]. Zde je uveden zápis pořízený podle záznamu z besedy Martina Procházky se sousedy.)

Štěpán Prokeš

narozen 28. 12. 1897, Němčičky č. 41, dezertér

Štěpán Prokeš spolu s Janem Kopřivou byli ve svých 17 letech odvedeni a společně nastoupili k jezdeckému pluku v Brně v Králově Poli. Po výcviku dostal Štěpán Prokeš propustku. Když odcházel z kasáren, zašel se ještě podívat za kamarádem Janem Kopřivou, který měl zrovna strážní službu. Domluvili se, že společně utečou domů. Když se objevili v Němčičkách, dostali rodiče strach, že budou potrestáni. Hoši to však nebrali tak vážně a zůstali doma. U Prokešů si udělali úkryt nad pecí, kde měli malým okénkem dobrý výhled na kopeček, kudy chodívali četníci do Němčiček.

Četník Sládek, který chodíval k Prokešům a s otcem Prokešem popíjel víno, se vždy mezi řečí zeptal na Štěpána, dostal odpověď, že není doma, a zase se popíjelo dál.

Pak však četníci pana Prokeše přemluvili, aby syna na vojnu poslal, protože podle nového přípisu ten, kdo se vrátí do určité doby, nebude trestán. Oba chlapci se tedy vrátili a zase sloužili společně. Jednou po službě si dali na kámen hromádku střelného prachu a zapálili jej. Oba si poškodili zrak. Po propuštění z nemocnice tvrdili, že špatně vidí, a na frontu se proto tehdy vůbec nedostali. V roce 1918 však přece jen na frontu určení byli, znovu uprchli domů a už se na vojnu nevrátili.

František Rozínek

narozen v Němčičkách

Po mém příjezdu na frontu zahájili Rusové velký útok. Na naší straně bylo mnoho mrtvých a raněných. Nás, co jsme zůstali, nahnali do Ruska na práce. Já jsem se dostal ke Kyjevu

a celé dva roky jsem tam pracoval na trati u Dárnice. Bylo nás tam okolo čtyř tisíc. Pracovalo se na dvě směny – já jsem chodil do práce od dvou odpoledne do desíti večer. Strava byla špatná a měli jsme pořád hlad. Pro deset mužů býval lavór polévky – spíše vody. Měli jsme ale štěstí na kuchaře, toho u nás dělal Jordánek ze sousedních Horních Bojanovic.

Vzpomínám také, že se tady při plavení koní utopil František Hulata z Němčiček.

Čeho jsme si tam užili nadmíru, to byly blechy a vši. Příležitostně jsme je využívali alespoň k našemu obveselení. Chytali jsme je a uzavírali do husích brk. Tam jsme je nechali delší dobu vyhladovět a pak, obyčejně někde ve vlaku, jsme se nenápadně přiblížili k nějaké nóbl paničce, brko jsme odzátkovali a vši nebo blechy jí vypustili do kožichu.

Když k nám přišli Češi dělat nábor do legií, přihlásilo se nás nejdřív hodně. Jak však řekli, že bychom šli hned na frontu, většina si to rozmyslela.

Antonín Sadílek

narozen 15. 1. 1895, Němčičky, ruský legionář

Odveden jsem byl 1. března 1915 a už 15. března jsem narukoval do Brna-Králova Pole k jezdeckému pluku. Výcvik nám skončil začátkem června a hned jsme odjeli do Galicie v Polsku. Tam jsme výcvik dokončili a za dva měsíce už jsme byli na frontě v Záleštíkách. Asi po dvou měsících při velké ofenzivě Rusů jsem byl zajat. Podle odhadu nás bylo tehdy zajatých asi 7 000. Vedli nás pěšky do Darnice u Kyjeva. budovat zákopy. Během prací jsem onemocněl s uchem a asi tři měsíce jsem se léčil v nemocnicích v Kyjevě, Samaře a v Moskvě. Po uzdravení jsem se dostal jako dělník do cementárny na Ural.

Zjara nás asi 45 odvezli na práce k sedlákům. Po sedmi měsících nás čekala práce v továrně na granáty v městě Revda. Když došlo k bolševickému převratu, komunisti továrnu zapálili. Já jsem se pak vrátil zpět na práci k sedlákům.

Koncem září a začátkem října začal nábor do legií. Prováděli jej čeští důstojníci v ruských uniformách. Tehdy se proslýchalo, že se v našem okolí pohybuje Tomáš Garrigue Masaryk. Přihlásilo se nás asi padesát. Pracovat tam zůstalo asi dvacet Čechů a také Jihoslovani a Maďari. Když jsme odcházeli, pokřikovali na nás, že jsme zradili císaře pána.

Vlakem nás odvezli do Darnice na Ukrajině. To mohlo být na jaře 1917. Byli jsme přiděleni k legionářským plukům, já k pluku Jana Žižky z Trocnova. Jeho velitelem byl plukovník Prchal, velitelem praporu kapitán Lajka a velitelem roty poručík Cepánek. Viděl jsem tam i generála Syrového.

Odtud jsme jeli směrem na Vladivostok, kde jsme se měli setkat s dalšími pluky. Cestou nás napadaly ozbrojené tlupy Rusů, Maďarů a Němců. Chtěli nás odzbrojit a odvézt do Rakouska nebo Německa. Do ruského převratu jsme se nemíchali, často jsme však byli napadáni bolševiky, proti nimž jsme se museli bránit. V Irkutsku jsme se s bolševiky dostali do těžkých bojů. Ubránili jsme se a bolševiky vyhnali z města. Zůstali jsme zde asi čtyři týdny a pak přišla cesta na Vladivostok. Ten však měli obsazený vojáci různých národností (byli zde i Češi). Proto jsme jej v noci obklíčili. Ráno Vladivostok téměř bez boje kapituloval.

Z Vladivostoku jsme asi v červnu 1920 odpluli lodí Belgique přímo do Kanady. Přes Kanadu jsme přešli vlakem a na druhém konci nás čekala opět loď, která nás převezla až do Hamburku. Odtud jsme pokračovali už domů, tedy do kasáren v Opavě a Frýdku. Do Němčiček jsem se dostal někdy koncem července.

Během pobytu v legiích jsem se sešel s Antonínem Horákem, dále někde v lese při střídání s Františkem Kuchyňkou, ve Vladivostoku pak byl další Němčičák – František Šlancar. O něm jsem četl už dříve v našem časopise Čechoslovák, že vstoupil do legií. Tam byly seznamy legionářů zveřejňovány. O ostatních známých jsem nic nevěděl.

Když jsme byli v Tagylu, přišel za námi generál Gajda a žádal nás, abychom pomohli ještě při osvobození města Permu. Naše velení to však odmítlo, protože jsme byli značně unavení z neustálých hotovostí – po dlouhou dobu jsme se nemohli vyzout z bot.

Z domova jsme téměř žádné zprávy neměli. Nevěděli jsme ani, že byla vyhlášena naše republika, to jsem zjistil až ve Vladivostoku. Od kamarádů jsem se doslechl, že padl František Kopriva z Němčiček, a to buď v tatarské, nebo ruské Byrmě.

Antonín Sadílek se oženil a v roce 1927 odešel s manželkou do Jugoslávie, kde si pořídili hospodářství. S hospodařením neměli žádné větší zkušenosti a nedařilo se jim. S ženou se rozešli, oba jejich synové i dcera odešli do Československa, takže legionář Sadílek zůstal v Jugoslávii sám. Byl nemocný, a tak v roce 1964 i on přijel do Československa. Tady však neměl žádný stálý příjem, nedostával důchod, žil ze dne na den a stal se z něho tulák. I tak končili legionáři.

Jan Suský

narozen 22. 4. 1900, Němčičky č. 85, dezertér

Krátce po narukování utekl Jan Suský domů. Při hledání dezertérů se četníci Dřímál s Hebnarem objevili i u Suských doma. Netušili, že jim otevřel sám dezertér, a ptali se ho, kde má bratra. Jan koktavě odpověděl, že bratr je na vojně. Ptali se ho ještě, jak se jmenuje bratr a jak se jmenuje on. Jan jim odpověděl, že bratr se jmenuje Jan a on že se jmenuje Jakub. Když četníci odešli, hned utíkal do polí a vrátil se až ráno. Četníci šli na radnici a ptali se starosty, kolik má Jakub Suský synů. Starosta netušil nic zlého a řekl, že jednoho. Tím vše skončilo, po Janovi se už do konce války nikdo neptal.

Jan Šafařík

narozen v Němčičkách

Padl v roce 1914 při ústupu z Ruska.

František Šeda

narozen v Němčičkách, francouzský legionář

V roce 1912 odešel František Šeda společně s Václavem Bezouškem (1898) do Ameriky. Bezoušek se však asi za rok vrátil.

František Šeda nastoupil nejprve jako pomocný dělník na jatkách a mimo pracovní dobu vypomáhal také místním řezníkům. Po nějaké době mu jeden z řezníků, původem z Moravy, nabídl místo tovaryše a začas mu svůj závod pronajal. To Šedovi umožnilo oženit se – vzal si manželku původem z Plzně. V roce 1916 (?) navštívili manželé Němčičky.

Když Amerika vypověděla v roce 1917 Rakousku-Uhersku a Německu válku, přihlásil se do české armády. V květnu 1917 už sloužil ve Francii u 21. pluku. Tam se také sešel s Františkem Šlancarem.

Do Němčiček se znovu podíval po válce v roce 1919 jako francouzský legionář. V roce 1928 přijel z Ameriky do Němčiček opět – přijel si léčit tuberkulózu. Jeho stav byl však vážný, cestu zpět do Ameriky by nevydržel. Zemřel 27. 3. 1929.

František Šeda

Němčičky č. 36

Syn Petra Šedy, příbuzný Františka Šedy – viz výše. František Šeda se dostal na vojnu už v roce 1911, a to do Vídně k 99. pluku. Při hádce s německým vojákem utřel ránu přes ucho a dokázal toho využít k předstírání hluchoty. Prodělal nejrůznější zkoušky, ale ve všech obstál jako hluchý, proto byl v roce 1912 superarbitrován. Nějakou dobu žil doma s rodiči, ale i s nimi musel dělat nadále hluchého, stejně tak při práci či zábavě ve vesnici. Často byl volán na úřední prohlídky, ale vždy s výsledkem – hluchý.

Také narukování po vypuknutí války se díky prohlídkám úspěšně vyhnul. V roce 1917 se oženil a dokonce i při oddavkách předstíral hluchotu. Teprve v roce 1926 doktor poprvé řekl, že se jeho stav lepší. Nakonec František všem přiznal, že vůbec hluchý nebyl, a navíc potyprávěl, co si všechno zapamatoval z řečí, které dělali ostatní za jeho zády. Tušil, že bude válka, a té se chtěl za každou cenu vyhnout. Po válce pak nemohl hned začít dělat zdravého. Jen jeho manželka věděla, že není hluchý, ale neměla nic říct.

František Šlancar

narozen 14. 4. 1892, Němčičky č. 163, francouzský legionář

Protože moji rodiče neměli žádný majetek, odešel jsem hned po ukončení školy v roce 1906 do Vídně, kde už pracoval můj bratr Ludvík. Vyučil jsem se malířem a natěračem a na konci roku 1912 jsem se vrátil domů do Němčiček. Doma jsem neustále přemýšlel, jak se z Rakouska dostat pryč. Neměl jsem žádné peníze, a půjčit mi také nikdo nechtěl. Když se z Ameriky vrátil Jan Šeda, navštívil jsem ho a on mi peníze ochotně půjčil a ještě mně dal potřebné pokyny pro život v Americe. 1. ledna 1913 jsem opustil Evropu. Brzy za mnou přijel také Antonín Hádlík a František Šeda.

Ze začátku jsem pracoval v uzenářství. V červnu 1916 jsem se stal příslušníkem americké armády. Když však Amerika vypověděla válku Rakousku-Uhersku a Německu, byl jsem ihned z armády propuštěn coby austrijský nepřítel.

V té době v Americe prováděl nábor do legií Vojta Beneš, bratr Edvarda Beneše. V červnu 1917 už byl můj podpis na přihlášce. Až nás bylo potřebné množství, převezli nás na podzim válečnou lodí Cognac do Francie. František Šeda už tu byl od května a sloužil u 21. pluku. Já jsem se dostal k 22. pluku, se kterým jsem stále měnil místo. Jako by nás prověřovali. Nakonec jsme byli posláni do zákopů k Vouziers. Němci tam prostříleli vodní kanál, aby nás zatopili, ale nepodařilo se jim to. Potom jsem se ještě zúčastnil několika menších bojů a zanedlouho byl konec.

Šli jsme pěšky do Darney a po měsíci, začátkem roku 1919, jsme přejeli přes Itálii. Do Prahy jsme se dostali 19. ledna 1920. Ubytovali nás v Černínském paláci a později nás přeložili do Jičína. Tam jsem sloužil delší dobu. Z Jičína mě poslalo Zemské četnické velitelství v Bratislavě k četnické službě ve Višném Orlíku, kde jsem si odsloužil 14 roků. Po vzniku Svobodného slovenského státu nás vyhnali na Moravu.

František Šlancar byl přidělen ke službě na četnické stanici v Holešově, kde sloužil až do důchodu. V Holešově i zemřel.

Jan Šlancar

narozen 26. 6. 1874, Němčičky č. 65, ruský legionář

Jako mladý chlapec jsem od 14 roků sloužil u německého sedláka v Dolních Dunajovicích. Byl jsem sice odveden, můj hospodář však zařídil, že jsem byl od vojenské služby osvobozen. Po návratu do Němčiček jsem se oženil, postavil malou chaloupku a chvíli hospodařil.

Když vypukla válka, nemusel jsem hned narukovat, ale až v září jsem byl odveden do Budapešti k honvédům. Po výcviku mě poslali na frontu proti Rusům. Nějaký čas jsme s nimi bojovali. Při jedné z akcí jsem se v noci setkal s ruským vojákem, se kterým jsem se domluvil, že přesvědčím více českých vojáků a společně přeběhneme k Rusům.

Příprava probíhala slibně a zdálo se, že většina Čechů od našeho praporu přeběhne. V dohodnutou dobu jsem měl strážní službu s Antonínem Hyclem, rovněž z Němčiček. Toho jsem také začal přemlouvat k přeběhnutí, ale on prohlásil, že přísahal věrnost císaři pánu a že podle rozkazu musí zastřelit každého, kdo by se pokusil o útěk. Takže zastřelil

i mě. Když jsem viděl, že jsem udělal chybu a že mě Hycl prozradí, nečekal jsem na společnou akci a rozhodl se přeběhnout sám. Hyclovi jsem dal několik facek, vyskočil ze zákopu a utíkal k Rusům. Hycl spustil poplach a hned začala palba celého útvaru. Jedna kulka mi prostřelila předloktí levé ruky. Skočil jsem do rokle, kde mě podle dohody měl čekat Rus. Při skoku jsem se však zachytil o kořeny stromů, zlomil jsem si nohu a zůstal viset hlavou dolů. Vtom bylo slyšet Rusa volat: „Austrijec?“ Odpověděl jsem mu: „Čech“. Rus mě potom vyprostil a odnesl ke své jednotce. Tam jsem vysvětlil důvod selhání celé akce. Převzeli mě do Moskvy, kde jsem se asi tři čtvrtě roku léčil.

Po uzdravení jsem byl přidělován na různé práce, až jsem zakotvil v Taškentu na práci ve zbrojní továrně. Při náboru do legií jsem se hned také hlásil, ale pro tělesnou neschopnost jsem nebyl přijat. Teprve na jaře roku 1918 jsem byl po nové lékařské prohlídce přijat a zařazen k 6. pěšímu pluku. Protože v lékařském záznamu jsem měl nepříznivé záznamy, byl jsem přidělen jako osobní sluha nadporučíka Viesta. Ten se mě hned na začátku zeptal na jména svých dětí a dal pro ně vyplnit dvě spořitelní knížky, že na ně bude ukládán můj žold. Já jsem se tomu bránil, že potřebuji peníze pro své potřeby, bylo mi však řečeno, že své potřeby si mohu opatřit z prostředků nadporučíka. Jako Viestův sluha jsem sloužil i v době, kdy byl majorem a velitelem pluku č. 12. Tento pluk byl složen většinou ze Slováků.

Jednou Viest rozdával všem vojákům americké dárky. Aby předešel rozporům, dárky zabalil a pak postupně volal vojáky, aby si vybírali. Ti, protože nevěděli, co ve kterém balíčku je, brali si je od největších. Na mě došla řada, když už tam zůstaly jenom malé balíčky. Spíše z trucu jsem si vybral ten ze všech nejmenší. Ke svému překvapení jsem v něm našel americké hodinky značky Cima. Ty pak ještě dobře sloužily mému synovi až do konce druhé světové války.

Domů jsem se vrátil 24. července 1920 po cestě přes Sibiř, Ameriku a Hamburk až do Bořetic. Za celou dobu od mého odchodu z domova nedostali moji blízcí jediný dopis, aby věděli, co se mnou je. Pouze jedenkrát jim přišel od Červeného kříže ze Švýcarska dvojitý lístek, na které bylo napsáno: „Jsem živ a zdrav“. Tuto část si příbuzní odstříhli a na druhou část na adresu do Švýcarska mohli napsat: „Jsme živi a zdraví“.

Když si onoho 24. července manželka se synem odvážela z bořetického nádraží svého muže na malém voze taženém kravkou, bylo už všude veselo a plno známých. Všichni ho vítali a zvědavě se vyptávali. Kromě dárků pro známé ve formě nejroztodivnějšího kuřiva přivezl Jan Šlancar spořitelní knížky: synovi na 10 000 korun, dceři na 8 000 korun. To bylo slušné u majora Viesta.

Doma se legionář Šlancar dozvěděl, že během války se v Němčičkách objevil na čtrnáctidenní mimořádné dovolené Antonín Hycl. Po vesnici se chlubil, že Šlancara udal a první na něho střílel. To byl ten průstřel ruky, ostatní vojáci stříleli patrně do vzduchu.

Jan Šlancar se vrátil ke svému malému hospodářství. Stal se členem strany českých socialistů a byl v obci zvolen jejich předsedou. Když se v nové republice začala provádět parcelace statkářské půdy, bylo stanoveno, že každý legionář dostane 5 měřic. Jenže ty nikdo nedostal. Šlancar získal jen 45 arů. Půdu si rozdělili členové agrární strany, z nichž mnozí ani ve válce nebyli. Nejvíce na tom vyzískal jeden z obecních radních, který za války vodíval četníky po obci a ukazoval, kde jsou dezertéři. Místní skupina strany českých socialistů brzy zašla na úbytě. Jejimi členy byli převážně chudí lidé, kteří chodili na výdělek k větším sedlákům. A ti jim dali podmínku – chceš u mě vydělávat, tak vystup z té vaší strany.

Josef Tríska

narozen 26. 2. 1900, Němčičky č. 100, dezertér

Josef Tríska byl odveden na začátku roku 1918 a narukoval do Znojma k 43. pěšímu pluku. Do konce března ukončil výcvik a dostal měsíční dovolenou. Po třech dnech mu však přišel domů telegram, aby ihned narukoval. On však nikam nejel, a zůstal doma.

Asi za týden šel okolo našeho četníka Dřimal a kancelista Hebnar. Společně mířili k radnímu Veselému. Jeden z nich ukázal na náš domek a řekl: „Tady bývá také jeden.“ Na nic jsem pak už nečekal a utekl jsem do Ochůzek, kde jsem se delší dobu skrýval.

Přibližně za měsíc přišlo do dědiny asi deset Maďarů. Byl jsem doma, když šli kolem se starostou Bendou a ten jejich veliteli říkal, že v tomto domku také jeden bydlí. Šli pro Veselého, který je jako radní většinou doprovázel. Já jsem si v kuchyni (byla to zároveň ševcovská dílna mého otce) zatím stoupl k otevřenému okýnku a čekal. Pak se otevřely dveře a Dřimal na mě zvolal: „Ruce vzhůru, jménem zákona vás zatýkám!“ Okamžitě jsem vyskočil oknem ven a běžel do Ochůzek. Přes ně dál do lesa nad Bočky a do Zázmoníků, kde nás už bylo několik desítek, a to i z jiných dědin. V Zázmoníkách jsme měli středisko v boudě Hajdy z Bořetic. Do ní nám pomocníci nosili jídlo a zprávy. Jako dezertér jsem se skrýval sedm měsíců.

V Zázmoníkách byl i Franta Šlancar, který po Maďarech střílel, když šli dědinou. Ti se proto neodvážili pronásledovat nás do lesa.

Ludvík Zlámal

narozen 23. 8. 1890 ve Křtinách, ruský legionář

Po absolvování vyšší průmyslové školy v Brně jsem dostal práci v jedné pražské konstrukční kanceláři. Odveden jsem byl v roce 1913 a 28. července 1914 jsem narukoval k dělostřeleckému pluku č. 1 ve Vídni. Po krátké době jsem byl převelen do Přemyšlu, kde jsem se 22. března 1915 dostal do ruského zajetí. Jako zajatec jsem pracoval nejdříve v Petrohradě, pak v Turkestánu a v Dobrujsku.

Dne 28. července 1917 jsem vstoupil do legií. Nejprve jsem byl u záložního praporu, později u dělostřeleckého pluku. Po většinu doby, kterou jsem působil v legiích, jsem jezdil s pancéřovým vozidlem, a to až do konce roku 1918. Ponejvíce jsem se zúčastňoval bojů s Němci na Ukrajině.

Po skončení bojů jsem putoval přes Samaru do Vladivostoku a pak přes Singapur, Aden a Rudé moře do Terstu. Odtud už vlakem do Kostelce nad Labem. Tam jsem se přihlásil do československé armády. Zpočátku jsem byl u dělostřeleckého pluku v Litoměřicích, později u 6. dělostřeleckého pluku v Brně.

Při vojenském cvičení na jižní Moravě jsem se seznámil a později oženil s dívkou z Němčiček. Po sňatku jsem ještě sloužil u 303. pluku ve Vysokém Mýtě a také v Rakovníku. Dosáhl jsem hodnosti podplukovníka. Za protektorátu jsem byl jako nespolehlivý (legionář) propuštěn z armády a natrvalo jsem se usadil v Němčičkách.

Literatura:

Slezák, J. 1990: Němčičky v minulosti a současnosti. Němčičky.

Šuláková, L. – Kordiovský, E. 2002: Legionáři okresu Břeclav. Mikulov.

Obecní kronika obce Němčičky.

Soukromý archiv z pozůstalosti Františka Šlancara.

Z první světové války se nevrátili:

| Jméno | Narozen | Zahynul | Místo, kde zahynul či byl pohřben |
|-------------------|---------|---------|-----------------------------------|
| Bystřický Štěpán | 1890 | 1916 | Tyroly, Neumark |
| Fiala | 1889 | 1916 | ? |
| Hádlík Jan | 1886 | 1914 | ? |
| Horák Karel | 1895 | 1915 | Rusko, Rawa |
| Horák Stanislav | 1899 | 1917 | Itálie, Piava |
| Hrabec František | 1887 | 1918 | Itálie, Montello |
| Hulata František | 1896 | 1916 | Rusko - zajetí |
| Kobliha Jan | 1891 | ? | Rusko - nevěstný |
| Kobza Melichar | 1882 | ? | Rusko - nevěstný |
| Komárek Rudolf | 1895 | 1916 | Rusko, Gruszatin |
| Kopřiva František | 1894 | ? | Rusko - nevěstný |
| Kuchyňka Martin | 1898 | 1918 | Itálie |
| Oslzlý Josef | 1895 | 1916 | Rusko |
| Petrásek Jan | 1896 | 1916 | Itálie |
| Procházka Jan | 1891 | 1914 | Rusko, Tri Duby |
| Procházka Pavel | 1889 | 1917 | Itálie |
| Prokeš Martin | ? | 1915 | Karpaty |
| Průdek Josef | 1891 | 1917 | Korutany |
| Průdek Václav | 1887 | ? | Rusko - nevěstný |
| Sadílek Jakub | 1878 | 1914 | ? |
| Šalásek František | 1887 | 1914 | Rusko |
| Šlancar Jan | 1891 | 1914 | Rusko, Zamošč |
| Šubík Jan | 1875 | 1918 | Itálie |

Během války byli zajati a vstoupili do Československých legií:

| Jméno | Zajat | Místo působení legie |
|--------------------|-------|----------------------|
| Horák Antonín | 1915 | Rusko |
| Kopřiva František | ? | Rusko |
| Kuchyňka František | 1916 | Rusko |
| Kuchyňka Václav | 1917 | Itálie |
| Pernica František | 1918 | Itálie |
| Procházka Martin | 1916 | Rusko |
| Průdek Stanislav | 1917 | Itálie |
| Sadílek Antonín | ? | Rusko |
| Šeda František | ? | Francie |
| Šlancar Jan | 1915 | Rusko |
| Šlancar František | ? | Francie |

Ve válečném zajetí byli:

| Jméno | Zajetí | Místo |
|-------------------|--------------------------|-------|
| Benda Josef | 15. 9. 1918–5. 4. 1918 | Rusko |
| Bystřický Jiří | 28. 3. 1918–22. 12. 1918 | Rusko |
| Hopjan Josef | 4. 11. 1914–28. 10. 1918 | Rusko |
| Hycl Antonín | 1. 6. 1915–15. 4. 1918 | Rusko |
| Kobliha Pavel | 16. 9. 1916–3. 7. 1917 | Rusko |
| Kobza Jan | 26. 12. 1914–7. 12. 1918 | Rusko |
| Prát František | 1. 6. 1915–1. 9. 1918 | Rusko |
| Rozínek František | 15. 6. 1916–18. 4. 1918 | Rusko |
| Sladký František | 3. 8. 1916–17. 4. 1918 | Rusko |
| Stávek Bartoloměj | 15. 6. 1916 až rok 1918 | Rusko |
| Šeda Petr | 20. 6. 1916–15. 4. 1918 | Rusko |
| Žďárský Jan | ? | ? |

